

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра прикладної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної
роботи
“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни
Психофізіологія

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 психологія

Освітньо-професійна програма: психологія

Вид дисципліни: нормативна

Факультет **психології**

2019/2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології
«_____» _____ 2020 року, протокол № _____

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.психол.н., доц., проф. каф. прикладної психології
Луценко Олена Львівна

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної психології

Протокол від «_____» _____ 2020 року, № _____

Завідувач кафедри _____ І.В. Кряж

Програму погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від «_____» _____ 2020 року, № _____

Голова методичної комісії _____ Ю.А. Гімаєва

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Психофізіологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 психологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є розуміння закономірностей функціонування психофізіологічної реальності, яка є базою усіх психологічних процесів, властивостей та станів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

1) ознайомлення з методами психофізіологічних досліджень як засобами об'єктивного вивчення психіки; 2) розуміння фізіологічного забезпечення психічних явищ на системному, анатомічному, клітинному і молекулярному рівнях; 3) оволодіння прикладними знаннями з психофізіології, зокрема принципам детекції брехні та психокорекції і реабілітації за допомогою біологічного зворотного зв'язку; 4) підготовка студентів до кращого розуміння інших психологічних дисциплін, у яких застосовуються психофізіологічні поняття та терміни, зокрема, до вивчання загальної психології, психофізики, експериментальної психології, нейропсихології, патопсихології, психології праці, психології спорту тощо.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
72 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів

психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні принципи і методи психофізіології. Психофізіологічні системи активізації поведінки. 5

Тема 1. Предмет психофізіології. Методи психофізіологічних досліджень.

Коеволюція психології та фізіології. Контакти психофізіології з іншими галузями суспільних та природничих наук. Методи психофізіологічних досліджень (реєстрація імпульсної активності нейрона, реєстрація електричної активності шкіри, електроенцефалографія, електроокулографія, електроміографія, електрокардіографія, магнітоенцефалографія та позитронно-емісійна томографія).

Тема 2. Принцип біологічного зворотного зв'язку (БЗЗ) у психофізіології.

Принцип БЗЗ, його роль у організації та регуляції усіх систем організму. Методи активного психофізіологічного впливу. Корекція аддикцій, психосоматичних та соматичних хвороб, неоптимальних функційних станів, розвиток здібностей, резервів організму за допомогою БЗЗ, прикладні аспекти.

Тема 3. Управління рухами.

Типи рухів. Координація рухів, рухові програми, вироблення рухових навиків. Центральні апарати управління рухами. Схема тіла та система внутрішнього уявлення. Танцювальна та тілесна терапія – психофізіологічна основа.

Тема 4. Психофізіологія мотивації та емоцій.

Функції емоцій. Структури мозку, які реалізують функції емоцій. Взаємовплив структур мозку у цьому процесі. Вплив емоцій на діяльність та об'єктивні методи контролю емоційного стану людини. Мотиваційна система людини – структури, системи, регуляція.

Розділ 2. Інформаційні психофізіологічні системи.

Тема 5. Психофізіологія уваги.

Орієнтовна реакція. Нервова модель стимулу. Значущість стимулу. Нейрофізіологічні механізми уваги. Структурно-функціональна організація уваги. Роль гамма- та бета - осциляцій. Очно-рухові реакції. Системи уваги. Соціальна основа уваги.

Тема 6. Психофізіологія пам'яті.

Часова організація пам'яті. Стан енграми. Процедурна і декларативна пам'ять. Молекулярні механізми пам'яті. Дискретність мнемічних процесів. Константа Ліванова. Об'єм та швидкодія пам'яті. Нейронні коди пам'яті.

Тема 7. Психофізіологія свідомості.

Основні концепції свідомості. „Світла пляма”. Повторний вхід збудження та інформаційний синтез. Свідомість, спілкування і мовлення. Зв'язок з увагою. Функції свідомості.

Тема 8. Психофізіологія підсвідомого.

Поняття підсвідомого у психофізіології. Індикатори свідомого і підсвідомого сприйняття. Асоціації на підсвідомому рівні. Перцептивний захист. Функціональна асиметрія півкуль та підсвідоме. Зворотні часові зв'язки та підсвідоме. Роль підсвідомого у деяких формах патології.

Тема 9. Мовлення та мова.

Історичний контекст. Фізичний контекст. Соціально-когнітивний контекст. Лексика, обробка слів та словосполучень. Орфографія, фонологія, морфологія, семантика. Речення. Синтаксис. Продукування мови та мовлення.

Тема 10. Сприйняття.

Кодування інформації. Нейронні моделі сприйняття. Узагальнена модель сенсорної системи. ЕЕГ та сприйняття. Прийом, переробка та зберігання інформації. Морфофункційні рівні та етапи обробки інформації. Перцептивна спеціалізація півкуль мозку.

Тема 11. Метод транскраніальної стимуляції мозку.

Магнітна транскраніальна стимуляція мозку. Пряма транскраніальна електрична стимуляція мозку. Сфери використання та результати. Апаратне забезпечення.

Тема 12. Нейрокомп'ютерні інтерфейси.

Варіанти нейрокомп'ютерних інтерфейсів. Використання у різних сферах наукової та практичної діяльності. Девайси, що існують сьогодні.

Тема 13. PNE (психонейроендокринологія) – нейроендокринологія стресу.

Організація стресової системи. Нейроендокринні зміни під час стресової відповіді. Автономний компонент стресової відповіді. Інші нейроендокринні систем, що беруть участь у стресовій відповіді організму. Генетика, розвиток, середовище та стресова відповідь. Патологія – системні ефекти через хронічну гіперактивність стресової системи. Дизайн досліджень в галузі PNE.

Тема 14. PNI (психонейроімунологія) – психосоціальний вплив на імунітет.

Вроджений та клітинно-опосередкований імунітет. Психофізіологічні впливи на імунну функцію. Ефекти стресу на імунітет. Психосоціальні впливи на імунну функцію. Гормони та імунітет. Симпатичний нейротрансмітер адреналін та імунітет. Настрій, депресія, психотерапевтичні інтервенції – впливи на імунітет. Дизайн досліджень в галузі PNI.

Тема 15. Стрес та захворюваність.

Історичні передумови. Концептуалізація стресу. Стрес та кардіоваскулярні хвороби. Стрес та онкологічні захворювання. Стрес та інфекційні захворювання. Потенційні механізми. Інтегральний аналіз стресу та здоров'я.

Тема 16. Системна (інтегративна) психофізіологія.

Гомеостаз. Гомеодинамічна регуляція. Гетеростаз, аллостаз та аллодінамічна регуляція. Фізичний контекст. Психологічний контекст. Нейрофізіологія. Психофізіологічні розлади як специфічні гомеостатичні дисфункції. Аллостатичне навантаження. Аллодінамічні процеси – захисні та відновлювальні функції.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні принципи і методи. Психофізіологічні системи активізації поведінки												
Тема 1. Вступ до	8,5	2	2			4,5	9,5	1	2			6,5

психофізіології. Методи психофізіологічних досліджень.												8	
Тема 2 Метод біологічного зворотного зв'язу.	8,5	2	2			4,5	9,5	1	2				6,5
Тема 3. Управління рухами.	8,5	2	2			4,5	7,5	1					6,5
Тема 4. Психофізіологія мотивації та емоцій.	6,5	2	-			4,5	7,5	1					6,5
Разом за розділом 1	32	8	6			18	34	4	4				26
Розділ 2. Інформаційні психофізіологічні системи													
Тема 5. Психофізіологія уваги.	8,5	2	2			4,5	8,5	1	1				6,5
Тема 6. Психофізіологія пам'яті.	8,5	2	2			4,5	7,5	1					6,5
Тема 7. Психофізіологія свідомості.	8,5	2	2			4,5	6,5						6,5
Тема 8. Психофізіологія підсвідомого.	6,5	2	-			4,5	6,5						6,5
Разом за розділом 2	32	8	6			18	29	2	1				26
Розділ 3. Системна (інтегративна) психофізіологія													
Тема 9. Мовлення та мова	8,5	2	2			4,5	7,5	1					6,5
Тема 10. Сприйняття	6,5	2				4,5	7,5	1					6,5
Тема 11. Метод транскраніальної стимуляції мозку	6,5	2				4,5	7,5						6,5
Тема 12. Нейрокомп'ютерні інтерфейси	6,5	2				4,5	7,5	1					6,5
Тема 13. PNE (психонейро- ендокрінологія)	6,5	2				4,5	6,5						6,5
Тема 14. PNI (психонейроімунологія)	6,5	2				4,5	6,5						6,5
Тема 15. Стрес та захворюваність	8,5	2	2			4,5	8,5	1	1				6,5
Тема 16. Системна (інтегративна) психофізіологія	6,5	2				4,5	7,5						6,5
Разом за розділом 3	56	16	4			36	57	4	1				52
Усього годин	120	32	16			72	120	10	6				104

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, д/в	Кількість годин, з/в
1	Тестування адаптаційних резервів організму, стану регуляційних систем, рівня фізіологічного стресу за допомогою аналізу варіабельності серцевого ритму (ВСР), інтерпретація показників; тренінги з біологічним зворотним зв'язком (БЗЗ) на релаксацію по серцевому ритму, техніки дихання (програми «Кубики», «Гребний канал», «Віра» на комплексі БОС-ПУЛЬС та додатку до смартфона Welltory)	2	2
2	Тренінги з БЗЗ на увагу, стресостійкість, сенсомоторну реактивність за серцевим ритмом (програми «Ралі», «Магістраль», «Стрілок» на комплексі БОС-ПУЛЬС)	2	
3	Нейротерапія з БЗЗ за ритмами електроенцефалограми (комплекс «РЕАКОР»)	2	2
4	Тренінги з БЗЗ за електроміограмою, принципи м'язової релаксації (комплекс «РЕАКОР»)	2	
5	Тренінги з БЗЗ за температурою та шкірно-гальваничною реакцією (комплекс «РЕАКОР»)	2	
6	Тренінг мовлення (корекція заїкання) з програмою «Дождени гепарда»	2	
7	Тренінги з БЗЗ за диханням (комплекс «РЕАКОР»)	2	
8	Вимірювання тривалості індивідуальної хвилини як метод психофізіології	2	2
	Разом	16	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, д/в	Кількість годин, з/в	Форма контролю
1	Анотування наукової статті за психофізіологічною тематикою	-	18	Письмовий звіт
2	Письмові відповіді на питання для самоконтролю за навчально-методичним посібником: Луценко О.Л. Психофізіологія: прикладні аспекти. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 48 с.	-	26	Письмовий звіт
3	Анотування наукового документального фільму за психофізіологічною тематикою	-	18	Письмовий звіт
4	Аналіз варіабельності серцевого ритму	30	-	Письмовий звіт

	на написання звіту			
5	Підготовка до підсумкового контролю	42	42	Залік
	Разом	72	104	

6. Індивідуальні завдання

(не передбачені)

7. Методи контролю

До методів контролю засвоєння курсу психофізіології відноситься поточний та підсумковий контроль.

Поточним шляхом оцінюються робота на лекціях, практичних заняттях та самостійна робота; підсумковий контроль передбачає проведення у встановлений час протягом 2-х академічних годин залікового тесту досягнень (ефективності), який включає завдання, що перевіряють знання за всім пройденим матеріалом.

Критерії оцінювання роботи протягом лекцій (за 2 акад. години лекції): уважне прослуховування, конспектування, питання до викладача та відповіді на питання викладача – 2 бали, пасивна присутність – 1 бал, відсутність на занятті або порушення дисципліни – 0 балів. За лекції може бути нараховано 32 балів для д/в та 10 балів для з/в.

Критерії оцінювання роботи протягом практичних занять: за виконання практичних робіт з апаратурою студент отримує максимум 2 бали за одну роботу: правильне та ретельне виконання роботи – 2 бали; формальне виконання – 1 бал, невиконання роботи – 0 балів. Загалом за практичні заняття може бути нараховано 16 балів для д/в та 6 бали для з/в.

Критерії оцінювання самостійної роботи. Для д/в – вимірювання варіабельності серцевого ритму, аналіз відповідної літератури і нормативів та написання звіту за результатами вимірювання і аналізу серцевого ритму. При правильному та ретельному виконанні роботи, використанні нормативів та літератури, наявності власних висновків та рефлексії – 12 балів; формальне – 8 балів, помилкове або неповне виконання – 4 балів, невиконання роботи – 0 балів.

Студенти з/в роблять 3 види робіт: 1) вивчення та письмові відповіді на питання до самоконтролю до навчально-методичного посібника О. Л. Луценко «Психофізіологія: прикладні аспекти»; 2) реферування наукової статті з психофізіології; 3) реферування наукового документального фільму з психофізіології.

За першу роботу вони отримують 24 балів при якісних відповідях на питання для самоконтролю, 15 балів – при неякісному виконанні або виконанні не всіх питань, 5 балів – при дуже неповному та неякісному обробленні питань, 0 балів – при відсутності роботи.

За другу роботу вони отримують 10 балів при правильному підборі статті (саме з психофізіології, а не інших галузей, як нейропсихологія, медична психологія, загальна психологія тощо), якісному повному реферуванні статті (3 сторінки), наявності вихідних даних статті, власних висновків та рефлексії щодо прочитаного. Копія статті додається. 7 балів – при формальному виконанні, 5 балів – при дуже неповному та неякісному виконанні, 0 балів – при відсутності роботи.

За третю роботу вони отримують 10 балів при ретельному виконанні роботи, наявності вихідних даних фільму (назви фільму, наприклад, цикл «Таємниці мозку», серія «Остання загадка» компанії-виробника – BBC, тривалість фільму і т.п.), власних висновків та рефлексії щодо прочитаного; 7 балів – при формальному виконанні, 5 балів – при дуже неповному та неякісному виконанні, 0 балів – при відсутності роботи.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді тестування, яке містить 40 відкритих та закритих завдань, за правильне виконання яких нараховується по 1 балу. За підсумковий тест може бути нараховано 40 балів.

Критерій оцінювання підсумкового контролю – правильне виконання закритих завдань або демонстрація знань, логічності мислення, вміння оперувати вивченим матеріалом при відповіді на відкрите завдання.

8. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота	Разом	Залік	Сума
---	-------	-------	------

Розділ 1				Розділ 2				Розділ 3								60	40	12	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3				
min 0, max 16				min 0, max 16				min 0, max 28											

T1, T2 ... T16 – теми розділів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 - 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Баевский Р. М. Анализ variability сердечного ритма: история и философия, теория и практика // Клиническая информатика и Телемедицина. 2004. №1. С. 54-64.
2. Данилова Н.Н. Психофизиология: Учебник для вузов. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 368 с.
3. Кабанюк В.О., Гаврилькевич В.К. Психофізіологія: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 200 с.
4. Кокун О.М. Психофізіологія. К.: Центр навчальної літератури, 2006 – 184 с.
5. Луценко О.Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. – Х.: ХНУ імені Каразіна, 2011. – 48 с.
6. Луценко О.Л. Вимірювання індивідуальної хвилини як спосіб експрес-оцінки адаптації людини / Сучасний стан розвитку екстремальної та кризової психології: матеріали IV Міжнародній науково-практичній конференції, 30 лист. - 1 груд. 2017 р., м. Харків. – Х.: НУЦЗУ, 2017. – С. 165-167.
7. Майерс Д. Психология (глава Неврология, генетика и поведение). – пер. с англ. – Минск: Попурри, 2006. – 848 с.
8. Марютина Т.М., Ермолаев О.Ю. Введение в психофизиологию. – М.: Флинта, 2004. – 400 с.
9. Навчально-методичний комплекс з психофізіології.
10. Прикладна психологія: навчальний посібник / В.М. Павленко, І.В. Кряж, О.Л. Луценко та ін. ; за ред.. В.М. Павленко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 532 с. (глава «Психофізіологія»)

11. Психофизиология. Учебник для вузов / Под. Ред. Ю.И. Александрова. – СПб.: Питер, 2014. – 464 с. 13
12. Тітов І.Г. Вступ до психофізіології. – К.: Академвидав, 2011. – 296 с.
13. Філіппов М.М. Психофізіологія людини. К.: МАУП, 2003. – 136 с.
14. Черенкова Л.В., Краснощекова Е.И., Соколова Л.В. Психофизиология в схемах и комментариях / Под ред. А.С. Батуева. – СПб.: Питер, 2006. – 240 с.
15. Cacioppo, John T., Tassinary, Louis G., Berntson, Gary G., Handbook of psychophysiology / edited by John T. Cacioppo, University of Chicago, Louis G. Tassinary, Texas A&M University, Gary G. Berntson, Ohio State University Fourth edition. Cambridge, United Kingdom : Cambridge University Press, 2016.
16. Lutsenko O., Gabelkova O. Regulation Systems State in Connection with Different Psychological Types, Defense Mechanisms and Health Behavior // American Journal for Fundamental, Applied & Experimental Research. – 2017. – N. 1 (4). – P. 76-86.
17. U. Rajendra Acharya, K. Paul Joseph, N. Kannathal, Choo Min Lim, Jasjit S. Suri. Heart rate variability: a review // Medical & Biological Engineering & Computing (2006) 44:1031–1051. DOI 10.1007/s11517-006-0119-0

Допоміжна література

1. Деннет Д. Виды психики: на пути к пониманию сознания. – М.: Идея-Пресс, 2004. – 184 с.
2. Костандов Є.А. Психофизиология сознания и бессознательного. – СПб.: Питер, 2004. – 167с.
3. Солсо Р. Когнитивная психология. – СПб.: Питер, 2006. – 589 с.
4. Губарева Л.И. Психофизиология: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлению и специальностям психологии / Л.И.Губарева, Р.О.Будкевич, Е.В.Агаркова. – М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – 188 с. – (Практикум для вузов).
5. Луценко О.Л., Габелкова О.Є. Конструювання методики схильності до низької фізичної активності – процедура та результати // Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 8 / упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред. кол. : Р. В. Павелків, В. І. Безлюдна, Н. В. Корчакова. – Рівне : РДГУ, 2017. – 318 с. – С. 171-175.
6. Луценко Е. Л. Динамика психофизиологических показателей у студентов в ходе короткого курса биоуправления по сердечному ритму / Е. Л. Луценко, В. Н. Спасенова, И. Г. Мартыненко, В. В. Мартыненко/ Актуальные аспекты современной психофизиологии: Сборник научных трудов VI международной научной конференции 22 августа 2014г. – СПб.: НПЦ ПСН, 2014. – С. 68-73.
7. Луценко Е. Л. Потенциал эволюционного подхода в рамках психофизиологической науки // Вестник психофизиологии. – 2014. – № 1. – С. 8-12.

8. Луценко Е. Л. Исследование метода циклической электростимуляции для предотвращения пароксизмов сонного состояния в условиях монотонной деятельности // Вестник психофизиологии. – 2014. – № 1. – С. 47-57. 14
9. Луценко Е. Л. Анализ значимости психологических проблем с помощью субсенсорного тестирования // Вестник психофизиологии. – 2014. – № 2. – С. 42-46.
10. Cowley B., Filetti M., Lukander K., Jari Torniaainen J., Henelius A., Ahonen L., Barral O., Kosunen I., Valtonen T., Huotilainen M., Ravaja N., Jacucci G. The Psychophysiology Primer: A Guide to Methods and a Broad Review with a Focus on Human–Computer Interaction // Foundations and Trends in Human-Computer Interaction. Vol. 9, No. 3-4 (2015). P. 151–308.
11. Federal Psychophysiological Detection Of Deception. Examiner Handbook. Counterintelligence Field Activity. Technical Manual. October 2, 2006. URL: <https://antipolygraph.org/documents/federal-polygraph-handbook-02-10-2006.pdf>
12. Fabien Lotte, Laurent Bougrain, Maureen Clerc. Electroencephalography (EEG)-based BrainComputer Interfaces. Wiley Encyclopedia of Electrical and Electronics Engineering, Wiley, pp.44, 2015, □10.1002/047134608X.W8278□. □hal-01167515□
13. Pigott H.E., Cannon R. Neurofeedback is the Best Available First-Line Treatment for ADHD: What is the Evidence for this Claim? // NeuroRegulation. Vol. 1(1):4-23. 2014. doi:10.15540/nr.1.1.4 <http://www.neuroregulation.org>
14. Sitaram R., Ros T., Stoeckel L., Haller S., Scharnowski F., Lewis-Peacock J., Weiskopf N., Blefari M. L., Rana M., Oblak E., Birbaumer N., Sulzer J. Closed-loop brain training: The science of neurofeedback // Nature reviews Neuroscience . December 2016. DOI: 10.1038/nrn.2016.16

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайт Лабораторії психодіагностики ф-ту психології ХНУ ім. В.Н. Каразіна. URL: <http://psydilab.univer.kharkov.ua>
2. Електронний курс практичних занять з психофізіології «Практикум з психофізіології», який розміщено у електронному репозитарії ХНУ імені В.Н. Каразіна та на сайті Лабораторії психодіагностики: <http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/ru/uchjoba>
3. План-конспект лекцій з психофізіології та презентації до них, які розміщені на сайті Лабораторії психодіагностики: <http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/ru/uchjoba>
4. Практична психологія здоров'я – блог Європейського суспільства психологів здоров'я, офіційний переклад – О.Л. Луценко. URL: <http://practicalhealthpsychology.com/uk/>
5. Сравнение нейрокомпьютерных интерфейсов. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Сравнение_нейрокомпьютерных_интерфейсов
6. Books & Journals of Psychophysiology. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/psychophysiology>
7. Brain-computer interface applications. URL: <https://neuromatic.eu/>

8. International Organization of Psychophysiology (IOP). URL:
<https://iopworld.wildapricot.org/>
9. Neurostimulation. URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/Neurostimulation#Transcranial_electrical_stimulation
10. Society of Psychophysiological Research. Journal “Psychophysiology”. URL :
<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14698986>
11. Swan M. (2016). The Future of Brain-Computer Interfaces: Blockchaining Your Way into a Cloudmind URL: <https://jetpress.org/v26.2/swan.htm>

Завдання для самостійної роботи для студентів, які перебувають у відрядженні за програмою академічної мобільності 16

Форма роботи	Максимальна кількість балів
Відпрацювання теоретичних занять: підготовка літературного огляду за темою заняття (за планом), обсяг – 2000-4000 знаків.	16 тем x 4 балів = 64 бали
Практична робота №1. Визначення тривалості індивідуальної хвилини (IX) за методом Халберга. Виконати роботу, розміщену за посиланням: http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/uk/uchjoba-2 Зробити звіт (300-600 слів) з аналізу та інтерпретації вимірних показників.	18 балів
Практична робота №2. «Аналіз варіабельності серцевого ритму». Виконати роботу, розміщену за посиланням: http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/uk/uchjoba-2 Зробити звіт (300-600 слів) з аналізу та інтерпретації вимірних показників.	18 балів

Відпрацювання теоретичних занять

На свій вибір студент готує за темою відповідного практичного заняття **огляд** інформаційних матеріалів з кількох (не менш 3х) джерел. Тема огляду повинна відповідати темі лекції та має розкривати підходи до розв'язання тих психофізіологічних проблем та створення/виконання психофізіологічних методів, яким присвячено дану тему. Це певна анотація (реферат) з елементами аналітики. Література повинна бути наукова/професійна та авторизована – мати професійного автора (не копірайтора, що пише популярні статті).

Приклад оформлення:

Літературний огляд з психофізіології (тема №) здобувача ВО гр. ПС-хх Прізвище І.Б.
Тема (назва)
Текст.....
.....
Висновок / рефлексія:
Інформаційні джерела:
1.
2.
3.

Критерії оцінювання літературного огляду:

4 бали: • Підбір літератури дайджесту відповідно до теми лекції, • Відсутність плагіату (цитати мають бути в лапках), • Використання не менш, ніж 3-х джерел, • Логічність, послідовність, • Чіткість висвітлення теми, бажано порівняння та узагальнення різних поглядів/підходів/алгоритмів, • Відповідність вимогам до оформлення та обсягу, належне оформлення посилань на джерела інформації (бібліографічний опис публікації, web-адреса для інтернет-ресурсів тощо).

2-3 бали - часткове виконання вищезгаданих вимог;

0-1 бал - формальне виконання (або невиконання) вищезгаданих вимог чи намагання написати будь-що, «відписатися».

Критерії оцінювання практичних робіт:

18-15 балів – ретельне та якісне, правильне виконання практичних робіт; стиль тексту (логічний, аргументований, стислий, гарна наукова або професійна мова); наявність усіх даних і протоколів;

7-14 балів - наявність суттєвих помилок; робота виконана неповністю; нелогічний, необґрунтований, непрофесійний стиль тексту;

0-6 балів - цілком неправильне виконання, співпадіння з роботами інших студентів; формальне виконання вимог або намагання написати будь-що, «відписатися».

Кафедра прикладної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної
роботи
“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни
Психофізіологія (для здобувачів другої вищої освіти)
_____ (назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 психологія

Освітньо-професійна програма: психологія

Вид дисципліни: нормативна

Факультет **психології**

2020/2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології
«____» _____ 2020 року, протокол № ____

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Доктор психологічних наук, доц., проф. каф. прикладної психології
Луценко Олена Львівна

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної психології

Протокол від «____» _____ 2020 року, № _____

Завідувач кафедри _____ І.В. Кряж

Програму погоджено методичною комісією факультету психології

Протокол від «____» _____ 2020 року, № _____

Голова методичної комісії _____ Ю.А. Гімаєва

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Психофізіологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 психологія.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ» є розуміння закономірностей функціонування психофізіологічної реальності, яка є базою усіх психологічних процесів, властивостей та станів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

1) ознайомлення з методами психофізіологічних досліджень як засобами об'єктивного вивчення психіки; 2) розуміння фізіологічного забезпечення психічних явищ на системному, анатомічному, клітинному і молекулярному рівнях; 3) оволодіння прикладними знаннями з психофізіології, зокрема принципам детекції брехні та психокорекції і реабілітації за допомогою біологічного зворотного зв'язку; 4) підготовка студентів до кращого розуміння інших психологічних дисциплін, у яких застосовуються психофізіологічні поняття та терміни, зокрема, до вивчення загальної психології, психофізики, експериментальної психології, нейропсихології, патопсихології, психології праці, психології спорту тощо.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (2-га вища) форма навчання
Рік підготовки	
	1-й
Семестр	
	1-й
Лекції	
	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
	6 год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
	80 год.
Індивідуальні завдання	
	год.

1.6. Заплановані результати навчання:

Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

Розділ 1. Загальні принципи і методи психофізіології. Психофізіологічні системи активізації поведінки.

Тема 1. Предмет психофізіології. Методи психофізіологічних досліджень.

Коеволюція психології та фізіології. Контакти психофізіології з іншими галузями суспільних та природничих наук. Методи психофізіологічних досліджень (реєстрація імпульсної активності нейрона, реєстрація електричної активності шкіри, електроенцефалографія, електроокулографія, електроміографія, електрокардіографія, магнітоенцефалографія та позитронно-емісійна томографія).

Тема 2. Принцип біологічного зворотного зв'язку (БЗЗ) у психофізіології.

Принцип БЗЗ, його роль у організації та регуляції усіх систем організму. Методи активного психофізіологічного впливу. Корекція аддикцій, психосоматичних та соматичних хвороб, неоптимальних функційних станів, розвиток здібностей, резервів організму за допомогою БЗЗ, прикладні аспекти.

Тема 3. Управління рухами.

Типи рухів. Координація рухів, рухові програми, вироблення рухових навиків. Центральні апарати управління рухами. Схема тіла та система внутрішнього уявлення. Танцювальна та тілесна терапія – психофізіологічна основа.

Тема 4. Психофізіологія мотивації та емоцій.

Функції емоцій. Структури мозку, які реалізують функції емоцій. Взаємовплив структур мозку у цьому процесі. Вплив емоцій на діяльність та об'єктивні методи контролю емоційного стану людини. Мотиваційна система людини – структури, системи, регуляція.

Розділ 2. Інформаційні психофізіологічні системи.

Тема 5. Психофізіологія уваги.

Орієнтовна реакція. Нервова модель стимулу. Значущість стимулу. Нейрофізіологічні механізми уваги. Структурно-функціональна організація уваги.

Роль гамма- та бета - осциляцій. Очно-рухові реакції. Системи уваги. Соціальна основа уваги.

Тема 6. Психофізіологія пам'яті.

Часова організація пам'яті. Стан енграми. Процедурна і декларативна пам'ять. Молекулярні механізми пам'яті. Дискретність мнемічних процесів. Константа Ліванова. Об'єм та швидкодія пам'яті. Нейронні коди пам'яті.

Тема 7. Психофізіологія свідомості.

Основні концепції свідомості. „Світла пляма”. Повторний вхід збудження та інформаційний синтез. Свідомість, спілкування і мовлення. Зв'язок з увагою. Функції свідомості.

Тема 8. Психофізіологія підсвідомого.

Поняття підсвідомого у психофізіології. Індикатори свідомого і підсвідомого сприйняття. Асоціації на підсвідомому рівні. Перцептивний захист. Функціональна асиметрія півкуль та підсвідоме. Зворотні часові зв'язки та підсвідоме. Роль підсвідомого у деяких формах патології.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні принципи і методи психофізіології. Психофізіологічні системи активізації поведінки												
Тема 1. Вступ до психофізіології. Методи психофізіологічних досліджень.							6	1	1			10
Тема 2 Метод біологічного зворотного зв'язку.							6	1	1			10
Тема 3. Управління рухами.							6		1			10
Тема 4.							5,5		1			10

Психофізіологія мотивації та емоцій.											5
Разом за розділом 1						23,5	2	4			40
Розділ 2. Інформаційні психофізіологічні системи											
Тема 5. Психофізіологія уваги.						5,5	0,5	0,5			10
Тема 6. Психофізіологія пам'яті.						6,5	0,5	0,5			10
Тема 7. Психофізіологія свідомості.						6,5	0,5	0,5			10
Тема 8. Психофізіологія підсвідомого.						6,5	0,5	0,5			10
Разом за розділом 2						30,5	2	2			38
Усього годин						90	4	6			80

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, д/в	Кількість годин, з/в
1	Тестування адаптаційних резервів організму, стану регуляційних систем, рівня фізіологічного стресу за допомогою аналізу варіабельності серцевого ритму (ВСР), інтерпретація показників; тренінги з біологічним зворотним зв'язком (БЗЗ) на релаксацію по серцевому ритму, техніки дихання (програми «Кубики», «Гребний канал», «Віра» на комплексі БОС-ПУЛЬС)		1
2	Тренінги з БЗЗ на увагу, стресостійкість, сенсомоторну реактивність за серцевим ритмом (програми «Ралі», «Магістраль», «Стрілок» на комплексі БОС-ПУЛЬС)		1
3	Нейротерапія з БЗЗ за ритмами електроенцефалограми (комплекс «РЕАКОР»)		1
4	Тренінги з БЗЗ за електроміограмою, принципи м'язової релаксації (комплекс «РЕАКОР»)		-
5	Тренінги з БЗЗ за температурою (комплекс		1

	«РЕАКОР»)		6
6	Тренінги з БЗЗ за шкірно-гальваничною реакцією (комплекс «РЕАКОР»)		1
7	Тренінги з БЗЗ за диханням (комплекс «РЕАКОР»)		-
8	Вимірювання тривалості індивідуальної хвилини як метод психофізіології		1
	Разом		6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, д/в	Кількість годин, 2-га вища освіта, з/в	Форма контролю
1	Реферування наукової статті за психофізіологічною тематикою		-	Письмовий звіт
2	Письмові відповіді на питання для самоконтролю за навчально-методичним посібником: Луценко О.Л. Психофізіологія: прикладні аспекти. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 48 с.		30	Письмовий звіт
3	Реферування наукового документального фільму за психофізіологічною тематикою		18	Письмовий звіт
4	Підготовка до підсумкового контролю		32	Залік
	Разом		80	

6. Індивідуальні завдання

(не передбачені)

7. Методи контролю

До методів контролю засвоєння курсу психофізіології відноситься поточний та підсумковий контроль.

Поточним шляхом оцінюються робота на лекціях, практичних заняттях та самостійна робота; підсумковий контроль передбачає проведення у встановлений час протягом 2-х акад. годин залікового тесту досягнень (ефективності), який включає завдання, що перевіряють знання за всім пройденим матеріалом.

Критерії оцінювання роботи протягом лекцій: уважне прослуховування, конспектування, питання до викладача та відповіді на питання викладача – 4 бали, пасивна присутність – 2 бал, відсутність на занятті або порушення дисципліни – 0 балів. За лекції може бути нараховано сумарно 8 балів.

Критерії оцінювання роботи протягом практичних занять: за виконання практичних робіт з апаратурою студент отримує максимум 4 бали за одну роботу: цікавість та ретельне виконання роботи – 4 балів; формальне виконання – 2 бали, невиконання роботи – 0 балів. За практичні заняття може бути набрано сумарно 12 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи з реферування наукової статі: ретельне виконання роботи, наявність вихідних даних статті, власних висновків щодо прочитаного – 10 балів; формальне або неповне виконання роботи – 5 балів, невиконання роботи – 0 балів.

Студенти 2-ї вищої освіти з/в отримують 20 балів при якісних відповідях на питання для самоконтролю за навчально-методичним посібником О.Л. Луценко «Психофізіологія: прикладні аспекти»; 10 балів – в разі неякісного виконання або виконанні не всіх питань, 5 балів – при дуже неповному та неякісному обробленні питань, 0 балів – при відсутності роботи.

За реферування наукового документального фільму при ретельному виконанні роботи, наявності вихідних даних фільму (назви фільму, наприклад, цикл «Таємниці мозку», серія «Остання загадка» компанії-виробника – BBC і т.п.), власних висновків щодо прочитаного – 10 балів; формальне або неповне виконання – 5 балів, невиконання роботи – 0 балів.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді тестування, яке містить 40 відкритих та закритих завдань, за правильне виконання яких нараховується по 1 балу. За підсумковий тест може бути набрано 40 балів. **Критерій оцінювання підсумкового контролю** – правильне виконання закритих завдань або демонстрація знань, логічності мислення, вміння оперувати вивченим матеріалом при відповіді на відкрите завдання.

8. Схема нарахування балів

8

Поточне тестування та самостійна робота для 2-ї вищої осв.							Разом	Підсумковий контроль (залік)	Сума
Розділ 1			Розділ 2			Самост. роб.	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
2	2	2	2	4	4	4			
min 0, max 8			min 0, max 52						

T1, T2 ... T8 – теми розділ

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

- 18.Баевский Р. М. Анализ variability сердечного ритма: история и философия, теория и практика // Клиническая информатика и Телемедицина. 2004. №1. С. 54-64.
- 19.Данилова Н.Н. Психофизиология: Учебник для вузов. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 368 с.
- 20.Кабанюк В.О., Гаврилькевич В.К. Психофізіологія: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 200 с.
- 21.Кокун О.М. Психофізіологія. К.: Центр навчальної літератури, 2006 – 184 с.
- 22.Луценко О.Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. – Х.: ХНУ імені Каразіна, 2011. – 48 с.
- 23.Луценко О.Л. Вимірювання індивідуальної хвилини як спосіб експрес-оцінки адаптації людини / Сучасний стан розвитку екстремальної та кризової психології: матеріали IV Міжнародній науково-практичній конференції, 30 лист. - 1 груд. 2017 р., м. Харків. – Х.: НУЦЗУ, 2017. – С. 165-167.
- 24.Майерс Д. Психология (глава Неврология, генетика и поведение). – пер. с англ. – Минск: Попурри, 2006. – 848 с.
- 25.Марютина Т.М., Ермолаев О.Ю. Введение в психофизиологию. – М.: Флинта, 2004. – 400 с.

26. Навчально-методичний комплекс з психофізіології.
27. Прикладна психологія: навчальний посібник / В.М. Павленко, І.В. Кряж, О.Л. Луценко та ін. ; за ред. В.М. Павленко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 532 с. (глава «Психофізіологія»)
28. Психофизиология. Учебник для вузов / Под. Ред. Ю.И. Александрова. – СПб.: Питер, 2014. – 464 с.
29. Тітов І.Г. Вступ до психофізіології. – К.: Академвидав, 2011. – 296 с.
30. Філіппов М.М. Психофізіологія людини. К.: МАУП, 2003. – 136 с.
31. Черенкова Л.В., Краснощекова Е.И., Соколова Л.В. Психофизиология в схемах и комментариях / Под ред. А.С. Батуева. – СПб.: Питер, 2006. – 240 с.
32. Cacioppo, John T., Tassinary, Louis G., Berntson, Gary G., Handbook of psychophysiology / edited by John T. Cacioppo, University of Chicago, Louis G. Tassinary, Texas A&M University, Gary G. Berntson, Ohio State University Fourth edition. Cambridge, United Kingdom : Cambridge University Press, 2016.
33. Lutsenko O., Gabelkova O. Regulation Systems State in Connection with Different Psychological Types, Defense Mechanisms and Health Behavior // American Journal for Fundamental, Applied & Experimental Research. – 2017. – N. 1 (4). – P. 76-86.
34. U. Rajendra Acharya, K. Paul Joseph, N. Kannathal, Choo Min Lim, Jasjit S. Suri. Heart rate variability: a review // Medical & Biological Engineering & Computing (2006) 44:1031–1051. DOI 10.1007/s11517-006-0119-0

Допоміжна література

15. Деннет Д. Виды психики: на пути к пониманию сознания. – М.: Идея-Пресс, 2004. – 184 с.
16. Костандов Є.А. Психофизиология сознания и бессознательного. – СПб.: Питер, 2004. – 167с.
17. Солсо Р. Когнитивная психология. – СПб.: Питер, 2006. – 589 с.
18. Губарева Л.И. Психофизиология: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлению и специальностям психологии / Л.И.Губарева, Р.О.Будкевич, Е.В.Агаркова. – М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – 188 с. – (Практикум для вузов).
19. Луценко О.Л., Габелкова О.Є. Конструювання методики схильності до низької фізичної активності – процедура та результати // Психологія: реальність і перспективи: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 8 / упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред. кол. : Р. В. Павелків, В. І. Безлюдна, Н. В. Корчакова. – Рівне : РДГУ, 2017. – 318 с. – С. 171-175.
20. Луценко Е. Л. Динамика психофизиологических показателей у студентов в ходе короткого курса биоуправления по сердечному ритму / Е. Л. Луценко, В. Н. Спасенова, И. Г. Мартыненко, В. В. Мартыненко/ Актуальные аспекты современной психофизиологии: Сборник научных трудов VI международной научной конференции 22 августа 2014г. – СПб.: НПЦ ПСН, 2014. – С. 68-73.
21. Луценко Е. Л. Потенциал эволюционного подхода в рамках психофизиологической науки // Вестник психофизиологии. – 2014. – № 1. – С. 8-12.

22. Луценко Е. Л. Исследование метода циклической электростимуляции для предотвращения пароксизмов сонного состояния в условиях монотонной деятельности // Вестник психофизиологии. – 2014. – № 1. – С. 47-57.
23. Луценко Е. Л. Анализ значимости психологических проблем с помощью субсенсорного тестирования // Вестник психофизиологии. – 2014. – № 2. – С. 42-46.
24. Cowley B., Filetti M., Lukander K., Jari Torniaainen J., Henelius A., Ahonen L., Barral O., Kosunen I., Valtonen T., Huotilainen M., Ravaja N., Jacucci G. The Psychophysiology Primer: A Guide to Methods and a Broad Review with a Focus on Human–Computer Interaction // Foundations and Trends in Human-Computer Interaction. Vol. 9, No. 3-4 (2015). P. 151–308.
25. Federal Psychophysiological Detection Of Deception. Examiner Handbook. Counterintelligence Field Activity. Technical Manual. October 2, 2006. URL: <https://antipolygraph.org/documents/federal-polygraph-handbook-02-10-2006.pdf>
26. Pigott H.E., Cannon R. Neurofeedback is the Best Available First-Line Treatment for ADHD: What is the Evidence for this Claim? // NeuroRegulation. Vol. 1(1):4-23. 2014. doi:10.15540/nr.1.1.4 <http://www.neuroregulation.org>
27. Sitaram R., Ros T., Stoeckel L., Haller S., Scharnowski F., Lewis-Peacock J., Weiskopf N., Blefari M. L., Rana M., Oblak E., Birbaumer N., Sulzer J. Closed-loop brain training: The science of neurofeedback // Nature reviews Neuroscience . December 2016. DOI: 10.1038/nrn.2016.16

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

12. Сайт Лабораторії психодіагностики ф-ту психології ХНУ ім. В.Н. Каразіна. URL: <http://psydilab.univer.kharkov.ua>
13. Електронний курс практичних занять з психофізіології «Практикум з психофізіології», який розміщено у електронному репозитарії ХНУ імені В.Н. Каразіна та на сайті Лабораторії психодіагностики: <http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/ru/uchjoba>
3. План-конспект лекцій з психофізіології та презентації до них, які розміщені на сайті Лабораторії психодіагностики: <http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/ru/uchjoba>
15. Практична психологія здоров'я – блог Європейського суспільства психологів здоров'я, офіційний переклад – О.Л. Луценко. URL: <http://practicalhealthpsychology.com/uk/>
16. Books & Journals of Psychophysiology. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/psychophysiology>
17. International Organization of Psychophysiology (IOP). URL: <https://iopworld.wildapricot.org/>
18. Society of Psychophysiological Research. Journal “Psychophysiology”. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14698986>

Завдання для самостійної роботи для студентів, які перебувають у відрядженні за програмою академічної мобільності

Форма роботи	Максимальна кількість балів
Відпрацювання теоретичних занять: підготовка літературного огляду за темою заняття (за планом), обсяг – 2000-4000 знаків.	8 тем x 5 балів = 40 балів
Практична робота №1. Визначення тривалості індивідуальної хвилини (IX) за методом Халберга. Виконати роботу, розміщену за посиланням: http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/uk/uchjoba-2 Зробити звіт (300-600 слів) з аналізу та інтерпретації вимірних показників.	30 балів
Практична робота №2. «Аналіз варіабельності серцевого ритму». Виконати роботу, розміщену за посиланням: http://psydilab.univer.kharkov.ua/index.php/uk/uchjoba-2 Зробити звіт (300-600 слів) з аналізу та інтерпретації вимірних показників.	30 балів

Відпрацювання теоретичних занять

На свій вибір студент готує за темою відповідного практичного заняття **огляд** інформаційних матеріалів з кількох (не менш 3х) джерел. Тема огляду повинна відповідати темі лекції та має розкривати підходи до розв'язання тих психофізіологічних проблем та створення/виконання психофізіологічних методів, яким присвячено дану тему. Це певна анотація (реферат) з елементами аналітики. Література повинна бути наукова/професійна та авторизована – мати професійного автора (не копірайтора, що пише популярні статті).

Приклад оформлення:

Літературний огляд з психофізіології (тема №) здобувача ВО гр. ПС-хх Прізвище І.Б.
Тема (назва)
Текст.....
.....
Висновок / рефлексія:
Інформаційні джерела:
1.
2.
3.

Критерії оцінювання літературного огляду:

4-5 балів: • Підбір літератури дайджесту відповідно до теми лекції, • Відсутність плагіату (цитати мають бути в лапках), • Використання не менш, ніж 3-х джерел, • Логічність, послідовність, • Чіткість висвітлення теми, бажано порівняння та узагальнення різних поглядів/підходів/алгоритмів, • Відповідність вимогам до оформлення та обсягу, належне оформлення посилань на джерела інформації (бібліографічний опис публікації, web-адреса для інтернет-ресурсів тощо).

2-3 бали - часткове виконання вищезгаданих вимог;

0-1 бал - формальне виконання (або невиконання) вищезгаданих вимог чи намагання написати будь-що, «відписатися».

Критерії оцінювання практичних робіт:

30-15 балів – ретельне та якісне, правильне виконання практичних робіт; стиль тексту (логічний, аргументований, стислий, гарна наукова або професійна мова); наявність усіх даних і протоколів;

7-14 балів - наявність суттєвих помилок; робота виконана неповністю; нелогічний, необґрунтований, непрофесійний стиль тексту;

0-6 балів - цілком неправильне виконання, співпадіння з роботами інших студентів; формальне виконання вимог або намагання написати будь-що, «відписатися».